

حمله هوایی به چاه های میدان نفتی نوروز

۶ مهر ۱۴۰۳ ساعت ۱۹:۳۶

کشورمان، به دلیل سیاست غلط شاه در صنعت نفت که متکی بر بیگانگان بود، به متخصصان داخلی متبحر در حوزه بازسازی سکوها و پالایشگاه ها دسترسی نداشت.

اندکی پس از آغاز جنگ تحمیلی، نیروهای بعثی عراق در پی ناامیدی از اشغال خوزستان، تلاش خود را به نابودی تأسیسات نفتی ایران معطوف کردند. علت ایجاد بحران صنعت نفت ایران طی دوران جنگ هشت ساله، ضربه زدن به صادرات آن به عنوان درآمد ارزی کشور و نیز ضربه زدن به تولید نفت خام و فرآورده های نفتی و گاز در داخل و ایجاد آلودگی های زیست محیطی بود. عراق در سال های ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ پس از اینکه از حملات خود به خارک و سایر تأسیسات و پالایشگاه های کشور ما مأیوس شد، حمله به چاه های نفت را در دستور کار خود قرار داد. اولین بار در بهمن ۱۳۶۱ چاه های میدان نفتی نوروز را بمباران کردند. این اقدام صدام بیشتر از این که به ایران آسیب بزند، محیط زیست و آبریزان خلیج فارس را هدف قرار داد، با بمباران چاه شماره ۳ نوروز، روزانه ۲۰۰۰ بشکه نفت ۱۵۰ لیتری داخل آب می ریخت و باعث کشته شدن آبریزان و آلودگی محیط زیست می شد.

آن زمان کشورمان، به دلیل سیاست غلط شاه در صنعت نفت که متکی بر بیگانگان بود، به متخصصان داخلی متبحر در حوزه بازسازی سکوها و پالایشگاه ها دسترسی نداشت. کارشناسان خارجی هم در صورتی برای مهار چاه می آمدند که امنیت آن ها کاملاً برقرار باشد به این مفهوم که جنگ خاتمه یابد و این با توجه به شرایط حاکم بر جبهه ها و خوی جنگ طلبی صدام شدنی نبود. تکنیک مهار چاه ها در دست دو شرکت امریکایی و یک شرکت کانادایی قرار داشت. مقداری از نفت چاه ها آتش گرفته و سوخته بود و مقداری از آن روی سطح آب باقی مانده بود؛ به همین دلیل تمام خبرگزاری ها به ویژه صدام جنایتکار و حامیانش که خود به این چاه حمله و زمینه آلودگی را ایجاد کرده بودند وانمود می کردند که جمهوری اسلامی دریا را آلوده کرده است و این آلودگی را بهانه تبلیغاتی بسیار سنگینی برای ضربه زدن به جمهوری اسلامی قرار داده بودند.

اما بالاخره تعدادی از کارشناسان غیور این سرزمین اعلام کردند که می توانند این چاه را خاموش کنند و بدین ترتیب، در اول تیر ماه ۱۳۶۲ در اوج تبلیغات منفی علیه جمهوری اسلامی ایران، کار مهار اولین چاه در منطقه نوروز آغاز شد و در شهریور سال ۱۳۶۲ (مصادف با عید قربان) مهار چاه شماره ۳ نوروز به دست متخصصین کشورمان با موفقیت صورت گرفت.

این اتفاق یک پیروزی شگفت انگیز و یک شوک خبری در صنعت نفت جهان بود. هیچکس باور نمی کرد که جمهوری اسلامی بتواند چاه ها را با استفاده از دانش، تکنیک و نیروهای داخلی مهار کند. این اقدام ایران به نوعی تبدیل تهدید به فرصتی برای آموزش، تدبیر، دانش اندوزی و گسترش مرزهای دانش بود.

میدان نفتی نوروز در میان میدان های بهرگانسر و اردشیر جای گرفته است. میدان نفتی نوروز به وسعت ۳۰۰ کیلومترمربع و در

فاصله ۹۳ کیلومتری شمال غربی جزیره خارگ و در حوزه نفتی خارگ قرار دارد. میدان نوروز بیضی شکل کشیده شده طاق‌دیزی و جنس مخزن از نوع سنگ پایه شنی می‌باشد. نشت نفت در سال ۱۹۸۳ (میلادی) میدان نفتی نوروز دچار چندین حادثه منجر به نشت نفت در دریا شد. در دهم فوریه ۱۹۸۳ برخورد یک تانکر با سکوی نفتی باعث کج شدن سکو و ریزش ۱۵۰۰ بشکه نفت در روز به دریا گردید. در ماه مارس همان سال، سکو هدف حمله هواپیماهای عراقی قرار گرفت و باعث آتش گرفتن لکه نفتی شد. جنگ ایران و عراق به عنوان مانعی برای تعمیر چاه و جلوگیری از نشت بود تا این که در ۱۸ سپتامبر ۱۹۸۳ متخصصان ایرانی موفق به مهار و بستن چاه شدند. در حین عملیات تعمیر ۱۱ نفر جان باختند. در مارس ۱۹۸۳ حمله بالگردهای عراقی به سکوی مجاور، باعث آتش‌سوزی و نشت حدود ۵۰۰۰ بشکه در روز به دریا شد. کارشناسان پس از کند شدن نرخ نشت در ماه مه سال ۱۹۸۵ موفق به بستن چاه و خاموش کردن آتش شدند. این عملیات نیز ۹ کشته بر جای گذاشت. این حادثه باعث نشت ۷۳۳۰۰۰ بشکه نفت خام به دریا شد. در مجموع این حوادث، ۸۰ میلیون بشکه نفت وارد آب‌های خلیج فارس گردید. تکنیک مهار چاه‌ها در دست سه شرکت خارجی قرار داشت: دو شرکت امریکایی و یک شرکت کانادایی. مقداری از نفت چاه‌های آتش گرفته، سوخته بود و مقداری از آن روی سطح آب باقی مانده بود. به همین دلیل تمام خبرگزاری‌ها و به‌ویژه صدام جنایتکار و حامیانش، که خود به این چاه‌ها حمله کرده و زمینه آلودگی را ایجاد نموده بودند، وانمود می‌کردند که جمهوری اسلامی دریا را آلوده کرده است و این آلودگی را بهانه‌ای تبلیغاتی بسیار سنگین برای ضربه زدن به جمهوری اسلامی قرار داده بودند. آنها می‌خواستند این آلودگی را حربه‌ای قرار دهند برای قبول آتش‌بس به ضرر جمهوری اسلامی و این تهدیدی علیه جمهوری اسلامی و نشانه گرفتن حیثیت کشور ما در دنیا بود. از همین رو در داخل اقداماتی انجام شد؛ از جمله آموزش غواصی حتی در استخرها در اهواز و بهرگان آغاز شد و همچنین آموزش تکنیک‌های مهار و انتقال آن دانش به غواص‌ها و کنترل آن از روی سطح و استفاده از همه دانش فنی آن. بدین ترتیب در ۱ تیر ۱۳۶۲ در اوج تبلیغات منفی علیه جمهوری اسلامی ایران، کار مهار اولین چاه در منطقه نوروز آغاز گردید و در شهریور سال ۱۳۶۲ (مصادف با روز عید قربان) مهار چاه شماره ۳ نوروز به دست نیروهای نفتی کشورمان با موفقیت انجام شد. در دنیا هیچ‌کس باور نمی‌کرد که جمهوری اسلامی بتواند با استفاده از نیروهای داخلی اش با دانش و تکنیک چاه‌ها را مهار کند.

مجموعه‌ای حدوداً هشتاد نفر این کار را با لنج‌های معمولی ماهیگیری در منطقه‌ای به طول ۱۱۰ کیلومتر در کنار بهرگان در عمق آب‌ها بدون هیچ کمکی از خارجی‌ها انجام دادند. با استفاده از این تجربیات بقیه چاه‌ها هم مرتباً بعد از تهاجم مهار می‌شدند که مدت زمان مهار در بعضی چاه‌ها، به‌ویژه در منطقه سلمان، حدود سه ساعت بود. پس از تهاجم متجاوزان امریکایی به سکوی سلمان، مهار چاه‌ها می‌بایست در زیر سطح دریا و بعضاً روی تأسیسات منهدم‌شده انجام می‌شد که کاری کاملاً تکنیکی بود. مجموعه این فعالیت‌ها به نوعی تبدیل تهدید به فرصت بود؛ فرصتی برای آموزش، تدبیر، دانش‌اندوزی و گسترش مرزهای دانش. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بخشی از عملیات والفجر ۸ را مرهون رهاوردهای آموزش‌های غواصی در منطقه نوروز و بهرگان در عملیات مهار چاه‌ها و عملیات غواصی آن بود. در سال ۱۳۶۹ زمانی که عراق به کویت حمله کرد حدود هفتصد چاه کویت منفجر گردید و وضع به گونه‌ای شده بود که در کویت تفاوت روز و شب به علت دود غلیظ فوران این چاه‌ها مشخص نبود. رئیس‌جمهور محترم وقت از مجموعه صنعت نفت خواستند که سریعاً با تجربه و مهارت در این امر به کمک کویت بروند. این مجموعه طی حدوداً ۷۵ روز توانستند حدود بیست چاه آتش گرفته و پرفوران از چاه‌های آن کشور را مهار و خاموش کنند که سرعت مهار در بعضی از آنها رکوردهای جهانی بر جای گذاشت. بهترین راهبرد آینده در گرو تدوین تجاربی است که طی دوران جنگ تحمیلی

کسب شده است. بدین گونه می توانیم آنها را بستری برای افزایش دانش و مدیریت بحران در داخل کشور و به منظور اعتلای کشور و نظام جمهوری اسلامی قرار دهیم.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/49827/نوروز-نفی-میدان-های-چاه-هوايي-حمله/49827>